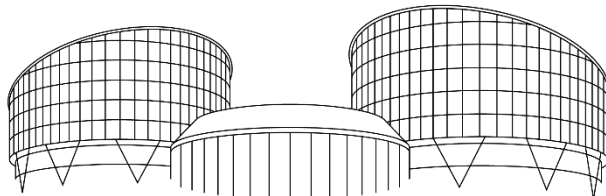


© Проект Ради Європи «Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб», 2016. Цей переклад не є зобов'язальним для Європейського суду з прав людини. Для отримання додаткової інформації див. повне посилання на авторське право в кінці цього документа.

© Council of Europe Project «Strengthening the Human Rights Protection of Internally Displaced Persons in Ukraine», 2016. This translation does not bind the European Court of Human Rights. For further information see the full copyright indication at the end of this document.



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

СПРАВА «МЕНТЕШ ТА ІНШІ ПРОТИ ТУРЕЧЧИНИ» (СТАТТЯ 50)
CASE OF MENTEŞ AND OTHERS v. TURKEY (ARTICLE 50)
(Заява № 58/1996/677/867)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

24 липня 1998 року

СТИСЛИЙ ВИКЛАД РІШЕННЯ¹

Рішення винесене Великою палатою.

Вимоги щодо справедливої сатисфакції перших трьох заявників на підставі висновків Суду в Основному рішенні стосувались порушення статей 8 і 13 Конвенції

I. МАТЕРІАЛЬНА ШКОДА

Факт того, що заявниці обмежили свої вимоги лише порушенням статті 8 Конвенції і жодного рішення щодо наявності порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції (право на мирне володіння своїм майном) не було винесено, не перешкоджає Суду присудити компенсацію за матеріальну шкоду.

І хоча заявниці зазначили значну суму, не підтвердивши своїх вимог щодо обсягу та розміру збитків будь-якими документами чи іншими доказами, Суд згоден з тим, що у зв'язку зі знищенням документів у пожежі та небезпечною ситуацією в цьому регіоні вони зіткнулися з певними труднощами під час збирання доказів задля обґрунтування власних вимог – під час оцінювання компенсації матеріальної шкоди Суд, наскільки це буде доречно, візьме до уваги підрахунки, надані Урядом, і суми компенсації, що були присуджені у попередніх рішеннях у схожих справах проти Туреччини.

Компенсацію присуджено за будинки, домашнє майно, сільськогосподарську техніку однієї із заявниць, а також за поголів'я худоби і корм для нього двох інших заявниць.

Висновок: Держава-відповідач повинна виплатити визначені суми першим трьом заявницям (п'ятнадцять голосів проти чотирьох).

II. МОРАЛЬНА ШКОДА

Беручи до уваги серйозність встановлених порушень, компенсація повинна бути присуджена. Вимоги щодо присудження штрафної компенсації і збільшення розміру відшкодування збитків відхилено.

Висновок: Держава-відповідач повинна виплатити визначені суми першим трьом заявницям (п'ятнадцять голосів проти чотирьох).

III. ВИМОГА ПРО ПОНОВЛЕННЯ У ПРАВАХ

Відповідно до статті 54 Конвенції, це питання належить до компетенції Комітету міністрів.

Висновок: вимога відхилена (одноголосно).

1. Це коротке викладення рішення, ухвалене Секретаріатом, не є зобов'язальним для Суду.

IV. ПЕНЯ

Встановлена законом пеня, що застосовується у Сполученому Королівстві, повинна застосовуватися до вищезазначених компенсацій, виражених у фунтах стерлінгів.

Висновок: пеня повинна нараховуватися (сімнадцять голосів проти двох).

У справі «Ментеш та інші проти Туреччини»¹,

Європейський суд з прав людини, засідаючи Великою палатою відповідно до правила 51 Регламенту Суду А², до складу якої увійшли:

Р. Бернхардт, *голова*,

Ф. Гюльчюкюлю,

Ф. Матшер,

К. Руссо,

А. Шпільманн,

Й. де Меєр,

Н. Валтікос,

І. Фуагель,

Р. Пекканен,

А.Н. Луїзу,

Х.М. Моренілья,

А.Б. Бака,

Дж. Місфул Боннічі,

Д. Готчев,

П. Ямбрек,

П. Куріс,

У. Ломус,

Е. Левітс,

В. Буткевич,

а також Г. Петцольд, *секретар*, і П. Дж. Махоні, *заступник секретаря*, після обговорення за зачиненими дверима 25 квітня та 26 червня 1998 року виніс таке рішення, що було ухвалене в останній із двох зазначених днів:

Примітки секретаря

1. Справі присвоєно номер 58/1996/677/867. Перше число – це порядковий номер у списку справ, що розглядаються Судом у відповідному році (друге число). Два останніх числа – це порядковий номер справи у списку справ, направлених до Суду з моменту його створення, і у списку скарг, які є підставою для відкриття справи і що були подані до Комісії.

2. Регламент Суду А застосовується до всіх справ, що розглядаються Судом до набуття чинності Дев'ятого протоколу до Конвенції (від 1 жовтня 1994 року), а після набуття ним чинності – тільки до справ щодо держав, що не підписали цей Протокол. Регламент Суду А відповідає Регламенту, що набув чинності 1 січня 1983 року з внесеними поправками.

ПРОЦЕДУРА ТА ФАКТИ

1. 17 квітня 1996 року справа була передана до Суду Європейською комісією з прав людини (далі – Комісія) у тримісячний строк, встановлений у пункті 1 статті 32 та статті 47 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція). Цю справу розпочато за заявою (№ 23186/94), яку 20 грудня 1993 року подали до Комісії проти Турецької Республіки на підставі статті 25 Конвенції чотири громадянки Турецької Республіки Азізе Ментеш (Azize Menteş), Махіль Турхаллі (Mahile Turhalli), Сульхіє Турхаллі (Sulhiye Turhalli) і Саріє Уват (Sariye Uvat).

2. У рішенні від 28 листопада 1997 року (далі – Основне рішення, *Збірник постанов та рішень (Reports of Judgments and Decisions) 1997-VIII*) Суд відхилив попередні заперечення уряду Туреччини про невичерпання національних засобів правового захисту відповідно до статті 26 Конвенції. Потім Суд постановив, що стосовно перших трьох заявниць були порушення статті 8 Конвенції внаслідок спалення їхніх будинків силами безпеки 25 червня 1993 року; він ухвалив, що немає необхідності розглядати питання про те, чи було спалення будинків і вигнання із села порушенням статті 3 Конвенції, а також те, що немає необхідності розглядати питання про наявність порушення права на свободу та особисту недоторканність згідно з пунктом 1 статті 5 Конвенції щодо перших трьох заявниць. Суд не визнав за необхідне розглядати питання про недостатню ефективність національних засобів правового захисту проти порушення пункту 1 статті 6 Конвенції, але постановив, що було порушення статті 13 Конвенції. Він встановив, що порушення статей 14 і 18 Конвенції не було. Щодо четвертої заявниці, Суд встановив, що не було порушень статей 2, 3, 5, 6, 8, 13, 14 і 18 Конвенції.

Суд також постановив, що держава-відповідач повинна протягом трьох місяців виплатити безпосередньо представникам заявниць, що перебувають у Сполученому Королівстві, 27 795 фунтів стерлінгів компенсації судових витрат і витрат плюс суму будь-якого податку на додану вартість, який може бути нарахований на цю суму, за вирахуванням суми, що була надана заявницям Радою Європи як правова допомога.

3. Щодо застосування статті 50 Конвенції стосовно встановлення компенсації за заподіяну матеріальну і моральну шкоду, Суд відклав рішення з цього питання і запропонував уряду Туреччини і першим трьом заявницям навести протягом трьох місяців свої письмові доводи з цього питання і, зокрема, повідомити Суд, якої згоди вони можуть дійти.

4. Уряд Туреччини, отримавши згоду Голови Суду на продовження терміну, 31 березня 1998 року навів свої доводи щодо застосування статті 50 Конвенції, до яких додавалися два документа від 11 лютого 1998 року: висновок двох інженерів-агрономів і лист директора Управління громадських робіт і житлового будівництва. У листі від 2 квітня 1998 року заявниці поінформували секретаря про те, що вони не мають ніяких додаткових зауважень, окрім тих, які були заявлені ними під час розгляду справи по суті 19 січня 1997 року. При цьому вони зазначили, що в рішенні Суду у справі «Акдивар та інші проти Туреччини» (Akdivar and Others v. Turkey) можуть міститися окремі моменти, які можна застосувати до їхніх вимог відповідно до статті 50 Конвенції.

Представник Комісії не надав коментарі до зауважень, отриманих від заявниць і уряду Туреччини.

5. 9 лютого 1998 року суддя Р. Бернхардт, що був на той момент заступником Голови Суду, а з 24 березня 1998 року Головою Суду, змінив собою суддю Р. Рюссдаль, який не зміг брати участь у подальшому розгляді справи (пункт 6 Правила 1 і пункт 2 Правила 54 Регламенту Суду А). Згодом, 9 березня 1998 року, суддя Б. Уолш помер.

ЩОДО ПРАВА

6. Статтею 50 Конвенції передбачено:

«Якщо Суд встановлює, що рішення або захід судового чи будь-якого іншого органу влади Високої Договірної Сторони повністю або частково суперечить зобов'язанням, які випливають з... Конвенції і якщо внутрішнє право цієї сторони передбачає лише часткову компенсацію за наслідки такого рішення чи заходу, то Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

7. У своєму Основному рішенні Суд постановив, що порушення статей 8 і 13 Конвенції було лише щодо перших трьох заявниць, а стосовно четвертої заявниці ні. Тільки перші три заявниці вимагали отримати компенсацію за заподіяну шкоду відповідно до статті 50 Конвенції.

I. МАТЕРІАЛЬНА ШКОДА

A. Доводи сторін провадження

8. Як компенсацію за заподіяну матеріальну шкоду перші три заявниці вимагали:

(а) 25 000 фунтів стерлінгів компенсації за руйнування будинків, домашнього побуту і способу життя, у тому числі за втрату домашнього майна і засобів до існування;

10 000 фунтів стерлінгів, тобто в середньому по 3000 фунтів стерлінгів на рік, компенсації за втрату доходів і витрати на інше житло.

9. Перші три заявниці зазначили, що їхня вимога про компенсацію матеріальних збитків стосувалась не якого-небудь конкретного нерухомого чи особистого майна, а суми витрат, що необхідна для відновлення нормального домашнього побуту, який був зруйнований. Вони стверджували, що всі спроби встановити точний розмір завданого збитку були безуспішними у зв'язку з небажанням будь-якого експерта відповідного профілю поїхати в село, причиною чого були сили безпеки і страх за особисту безпеку. Крім того, враховуючи той факт, що всі сімейні документи були знищені, провести аналіз сукупного доходу сім'ї виявилось неможливим. Вимоги перших трьох заявниць стосувалися таких речей:

(а) Азізе Ментеш: будинок площею 200 квадратних метрів (з підсобним приміщенням на першому поверсі і трьома спальнями), комора для сіна площею 2100 квадратних метрів, домашнє майно, у тому числі спальний гарнітур, гарнітур для вітальні, кухонний гарнітур, одяг, запаси зерна (кілька мішків пшениці, олійних бобів і ячменю), 12 тонн дерев'яних колод, сільськогосподарський інвентар та інструменти, 100 акрів культивованої землі, тисячі фруктових дерев і понад двісті тополь;

(б) Махіль Турхаллі: будинок площею 250 квадратних метрів з вісьмома спальнями і сараєм (поруч з будинком) площею 200 квадратних метрів, сад площею 300 квадратних метрів, пастуший будиночок площею 250 квадратних метрів із садом площею 200 квадратних метрів (у двох-трьох кілометрах від села), домашнє майно, у тому числі гарнітур для вітальні та спальні, кухонне начиння, річний запас їжі, п'ять тонн пшениці та дві тонни ячменю, 1200 кг вовни і худоба (50 кіз, 35 корів, 80 овець, п'ять коней і 40 курей). Також вона зазначила, що витратила на оренду житла 228 000 000 турецьких лір з того моменту, як вона залишила село, тобто з 1993 по 1997 рік;

(в) Сульхіє Турхаллі: будинок площею 200 квадратних метрів з вісьмома спальнями, сад площею 200 квадратних метрів поряд з будинком, одноповерховий пастуший будиночок і сад площею 200 квадратних метрів (у двох-трьох кілометрах від села); домашнє майно, у тому числі спальний гарнітур, меблі, килими, кухонне начиння, запаси їжі та зерна, худоба (двоє коней, 14 корів, 20 кіз, 20 овець і 20 курей), 150 акрів культивованої землі, сотні фруктових і горіхових дерев, 1500 тополь і 500 дерев'яних колод.

10. 16 серпня 1997 року Уряд у своїх початкових доводах щодо статті 50 Конвенції на стадії розгляду справи по суті стверджував, що не вбачає порушення статті 1 Першого протоколу в тому, що заявницям не дозволили включити майновий елемент до своїх вимог, відповідно до статті 50 Конвенції. Уряд заявив про низку обставин, які підтверджують необґрунтованість вимог.

Однак, спираючись на свої подальші доводи від 31 березня 1998 року, уряд запропонував виплатити по 2241 083 120 турецьких лір кожній з перших трьох заявниць. Уряд Туреччини встановив цю суму, ґрунтуючись на підрахунку доходу

селянина в селі Саггез (119 000 000 турецьких лір), середньої вартості будинку (80 квадратних метрів) в селі (1822 083 120 турецьких лір, у тому числі 70 % інфляції) і середньої вартості домашнього майна (300 000 000 турецьких лір).

Щодо розмірів середнього річного доходу і середньої вартості будинку, уряд послався на два документи від 11 лютого 1998 року, зокрема на експертний висновок, виданий двома інженерами-агрономами, і лист директора Управління громадських робіт і житлового будівництва. Стосовно вартості домашнього майна, уряд спирався на висновок експерта, що був наданий ним у межах справи «Акдівар та інші проти Туреччини» (*стаття 50*) (*Akdivar and Others v. Turkey (Article 50)*) (див. рішення від 1 квітня 1998 року, *Збірник 1998-II*, с. 715–716, § 6). Додатково Уряд надав Суду деякі рішення адміністративних судів, що стосуються присудження компенсацій за втрату власності у схожих справах.

Б. Оцінка Суду

11. З самого початку Суд зазначив, що заявниці обмежили свої вимоги лише порушенням статті 8 Конвенції та що висновки Суду про наявність цього порушення в цій справі полягали в тому, що сили безпеки спалили будинки перших трьох заявниць з усім їхнім майном і власністю та змусили їх покинути село (див. § 24, 69 і 73 Основного рішення). Факт того, що жодного рішення щодо наявності порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції (право на мирне володіння своїм майном) не було винесено, не перешкоджає Суду присудити компенсацію за матеріальну шкоду.

12. Повертаючись до вимог перших трьох заявників, Суд зазначив, що за кожною підставою вони зазначили значну суму збитку, не підтвердивши свої вимоги щодо обсягу та розміру збитків будь-якими документами чи іншими доказами. Суд згоден з тим, що у зв'язку зі знищенням документів у пожежі та небезпечну ситуацію в цьому регіоні заявниці зіткнулися з певними труднощами під час збирання доказів задля обґрунтування власних вимог.

Під час оцінки компенсації матеріального збитку, присудження якої вимагали заявниці, Суд, наскільки це буде доречно, візьме до уваги підрахунки, надані урядом, і суми компенсації, що були присуджені у справах «Акдівар та інші проти Туреччини» (*стаття 50*) (*Akdivar and Others (Article 50)*) і «Сельджук і Аскер проти Туреччини» (*Selçuk and Asker v. Turkey*) від 24 квітня 1998 року, (*Збірник 1998-II*). Ураховуючи обмежений характер доказів, наданих відповідно до статті 50, оцінка Суду буде обов'язково містити певну кількість припущень (див. § 19 і § 106 вищезазначених рішень відповідно).

1. Руйнування будинків, пошкодження домашнього майна і втрата доходів

13. Щодо імовірного руйнування будинків, Суд присуджує компенсацію тільки за будинки перших трьох заявниць; не було встановлено, що сарай і пастуший будиночок Махіль і Сульхії Турхаллі були зруйновані. В оцінці компенсації Суд спирається на

інформацію про середню вартість за квадратний метр, що була надана урядом, і 50 % площі ділянок, зазначених заявниками (див. вищезазначене рішення у справі «Акдівар та інші проти Туреччини» (*стаття 50*) (Akdivar and Others (*Article 50*)), с. 718, § 19).

14. Разом з тим не було наведено жодних розрахунків вартості домашнього майна перших трьох заявниць, сільськогосподарської техніки та інструментів Азізе Ментеш, а також поголів'я худоби і корму для нього, що належали Махіль і Сульхії Турхаллі. Незважаючи на це, Суд визнав, що компенсацію слід присудити, виходячи з принципу справедливості та рівня порівнянних компенсацій, що були присуджені у справі «Акдівар та інші проти Туреччини» (*стаття 50*) на підставі висновку експерта, а також у справі «Сельджук і Аскер проти Туреччини».

15. Щодо вимог стосовно втрати землі, Суд визнав, що за відсутності в Основному рішенні встановлення факту позбавлення власності ці вимоги повинні бути відхилені (див. вищезазначене рішення у справі Акдівара та інших (*стаття 50*)), с. 719, § 23).

16. Ураховуючи вищенаведені доводи, Суд присудив таку компенсацію через втрату власності:

- (а) 12 000 фунтів стерлінгів (Азізе Ментеш);
- (б) 18 000 фунтів стерлінгів (Махіль Турхаллі);
- (в) 16 000 фунтів стерлінгів (Сульхіє Турхаллі).

Зазначені суми, що були виражені у фунтах стерлінгів через високий рівень інфляції в Туреччині, повинні бути конвертовані в турецькі ліри за курсом на день здійснення платежу.

2. Втрата доходу і вартість альтернативного житла

17. Щодо втрати доходу, Суд не визнав за можливе присуджувати суми на основі середніх даних, наданих урядом.

Стосовно вартості на альтернативне житло, Суд зазначив, що тільки один із заявників надав Суду дані з цього питання на розгляд, а уряд узагалі не надав з цього питання жодних подробиць.

Щодо вищезазначених пунктів Суд, ухвалюючи рішення на засадах справедливості, присудив 6000 фунтів стерлінгів Азізе Ментеш і по 8000 фунтів стерлінгів Махіль і Сульхії Турхаллі, що мають бути конвертовані в турецькі ліри за курсом на день здійснення платежу.

II. МОРАЛЬНА ШКОДА

18. Перші три заявниці вимагали присудити кожній по 30 000 фунтів стерлінгів компенсації за страждання і моральну шкоду. Також вони вимагали присудити їм по 15 000 фунтів стерлінгів штрафної компенсації за порушення їхніх прав, гарантованих Конвенцією. Вони зазначили, що компенсація повинна відображати конкретний рівень порушень, від яких вони постраждали, і бути засобом попередження подібних

порушень державою-відповідачем. На додаток заявниці вимагали присудити їм компенсацію в розмірі 20 000 фунтів стерлінгів у зв'язку із збільшеним відшкодуванням збитків. Вони також заявили, що якщо Суд визнає їх жертвами адміністративної практики, то ця обставина повинна бути врахована під час присудження їм компенсацій.

19. Уряд запропонував Суду відхилити вимоги заявниць у частині компенсації моральної шкоди, вважаючи, що сам факт встановлення порушення є належною, справедливою компенсацією відповідно до статті 50 Конвенції. Уряд рішуче заперечував проти вимог заявниць щодо присудження їм штрафної компенсації і збільшеного відшкодування збитків.

20. Суд визнав, що компенсація за моральну шкоду повинна бути присуджена у зв'язку із серйозністю встановлених порушень статей 8 і 13 Конвенції (див. Основне рішення, *Збірник* 1997-VIII, с. 2701, § 34, і с. 2711, 2715–2716, § 73, 89–91).

Суд присудив кожній із заявниць по 8000 фунтів стерлінгів, що повинні бути конвертовані в турецькі ліри за курсом на день здійснення платежу.

21. Суд відхилив вимоги про присудження штрафної компенсації і збільшеного відшкодування збитків (див. вищезазначені рішення у справі Акдівара та інших (*стаття 50*), с. 722, § 38). та у справі Сельджука і Аскера, с. 918, § 119).

III. ВИМОГА ПРО ПОНОВЛЕННЯ У ПРАВАХ

22. Згодом перші три заявниці просили Суд встановити, що покладання на державу-відповідача витрат на відновлення інфраструктури в селі Саггез є необхідним наслідком присудження судової компенсації, оскільки ця інфраструктура необхідна їм і їхньому подружжю, утриманцям та іншим членам сім'ї для того, щоб відновити господарство і повернутися до нормального способу життя в селі. Якщо відшкодування збитків і компенсація будуть присуджені на цій підставі, але заявниці зустрінуть опір влади після повернення до власних домівок, це може привести до того, що вони знову стануть жертвами порушення Конвенції. Заявниці були впевнені, що село Саггез належить до частини території, що стала закритою для доступу цивільних осіб, і просили Суд встановити, що у їхній справі дати державі можливість перешкоджати їхньому поверненню до села було б непослідовно.

23. Уряд наголосив, що відновлення прав є неможливим у зв'язку з надзвичайною ситуацією, що склалася в регіоні, проте переселення відбудеться, коли місцеві жителі самі відчують себе захищеними від терористичних атак.

24. Суд нагадав, що відповідно до свого прецедентного права (див., наприклад, вищезазначені рішення у справі Акдівара та інших (*стаття 50*), с. 723–24, § 47, та у справі Сельджука і Аскера, с. 918, § 125), рішення, яким встановлено порушення, накладає на державу юридичне зобов'язання покласти край порушенню (*стаття 53* Конвенції) і компенсувати його наслідки таким чином, щоб становище заявника, наскільки це можливо, було таким самим, як до порушення (*restitutio in integrum*). Проте, якщо *restitutio in integrum* на практиці не є можливим, держава-відповідач на

власний розсуд обирає заходи для виконання рішення Суду, яким було встановлено порушення, а Суд не буде робити подальших висновків або декларативних заяв з цього приводу. Відповідно до статті 54 Конвенції, на Комітет міністрів Ради Європи покладено контроль за виконанням вищезазначеного.

IV. ПЕНЯ

25. Згідно з інформацією, отриманою Судом, встановлена державою річна відсоткова ставка, що застосовується в Сполученому Королівстві на день прийняття цього рішення, становить 7,5 %.

ЗА ЦИХ ОБСТАВИН СУД

1. *Постановляє* п'ятнадцятьма голосами проти чотирьох, що держава-відповідач повинна протягом трьох місяців виплатити першим трьом заявникам такі суми, що мають бути конвертовані в турецькі ліри за курсом на день здійснення платежу:

- (a) як компенсація за матеріальну шкоду:
 - (i) 18 000 (вісімнадцять тисяч) фунтів стерлінгів Азізе Ментеш,
 - (ii) 26 000 (двадцять шість тисяч) фунтів стерлінгів Махіль Турхаллі,
 - (iii) 24 000 (двадцять чотири тисячі) фунтів стерлінгів Сульхі Турхаллі;
- (b) 8000 (вісім тисяч) фунтів стерлінгів кожному з вищеперерахованих заявників як компенсація за моральну шкоду;

2. *Постановляє* сімнадцятьма голосами проти двох, що після закінчення зазначеного тримісячного строку і до моменту остаточної виплати зазначених сум на ці суми нараховуватимуться прості відсотки в розмірі 7,5 % річних;

3. *Відхиляє* одноголосно решту вимог щодо справедливої сатисфакції.

Складено англійською та французькою мовами та повідомлено письмово 24 липня 1998 року відповідно до другого абзацу пункту 2 Правила 55 Регламенту Суду А.

Підпис: Рудольф БЕРНХАРДТ,
Голова

Підпис: Герберт ПЕТЦОЛЬД,
Секретар

Відповідно до пункту 2 статті 51 Конвенції і пункту 2 Правила 53 Регламенту Суду А, до цього рішення додається спільна особлива думка суддів Й. де Меєра, Ф. Гюльчюкю, Ф. Матшера і Д. Готчева щодо деяких пунктів рішення.

Завізовано: Р. Б.

Завізовано: Г. П.

СПІЛЬНА ОСОБЛИВА ДУМКА СУДДІВ ДЕ МЕСРА, ГЮЛЬЧЮКЛЮ,
МАТШЕРА ТА ГОТЧЕВА ЩОДО ДЕЯКИХ ПУНКТИВ РІШЕННЯ

У зв'язку з доводами, що наведеними у наших висновках у справі¹, компенсація не повинна бути присуджена заявникам.

© Проект Ради Європи «Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб», 2016. Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад було замовлено за підтримки Проекту Ради Європи «Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб» (<http://www.coe.int/uk/web/kyiv/idps>). Він не є зобов'язальним для Суду; також Суд не несе жодної відповідальності за його якість. Його можна копіювати в некомерційних цілях за умови зазначення повної назви справи разом із вищенаведеним посиланням на Проект Ради Європи «Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб». З питань використання будь-якої частини цього перекладу в комерційних цілях слід звертатися за адресою: Internally.Displaced.Persons@coe.int.

© Council of Europe Project «Strengthening the Human Rights Protection of Internally Displaced Persons in Ukraine», 2016. The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Council of Europe Project «Strengthening the Human Rights Protection of Internally Displaced Persons in Ukraine» (<http://www.coe.int/uk/web/kyiv/idps>). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with reference to the Council of Europe Project «Strengthening the Human Rights Protection of Internally Displaced Persons in Ukraine». If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact: Internally.Displaced.Persons@coe.int

1. *Збірник постанов та рішень* 1997-VIII, с. 2722–2728, 2730–2731 і 2734.